

**UCHWAŁA NR V/37/2015
RADY POWIATU RACIBORSKIEGO**

z dnia 24 lutego 2015 r.

**w sprawie programu rozwoju pieczy zastępczej w powiecie raciborskim
na lata 2015 –2017**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 595 ze zm.) w związku z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 135 ze zm.)

**RADA POWIATU RACIBORSKIEGO
uchwała, co następuje:**

§ 1. Uchwala się Program rozwoju pieczy zastępczej w powiecie raciborskim na lata 2015 – 2017, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

RADCA PRAWNY

Michał Gebel

PRZEWODNICZĄCY
RADY

Adam Wajda

Uzasadnienie

Zgodnie z regulacją z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 135 ze zm.) jednym z zadań własnych powiatu jest opracowywanie i realizacja 3 – letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Program zawiera diagnozę systemu wsparcia dziecka i rodziny na terenie powiatu, określa cele i harmonogram ich realizacji przy uwzględnieniu lokalnych uwarunkowań. Głównym celem Programu jest stworzenie warunków do rozwoju pieczy zastępczej ukierunkowanej na rodzinne formy opieki.

Celami szczegółowymi Programu jest:

- 1) promowanie i rozwój różnych form rodzicielstwa zastępczego;
- 2) wsparcie istniejących form pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie wsparcia usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej.

Program jest spójny z Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2015 – 2022.

Wobec powyższego, w tym stanie prawnym i faktycznym, podjęcie uchwały jest celowe i uzasadnione.

KIEROWNIK REFERATU
SPRAW SPOŁECZNYCH

Aleksander Kasprzak

PRZEWODNICZĄCY
RADY

Adam Wajda

POWIAT RACIBORSKI

Miasto Racibórz

Miasto i Gmina

Miasto i Gmina

Gmina Kornowac

Gmina
Krzyżanowice

Gmina Nędza

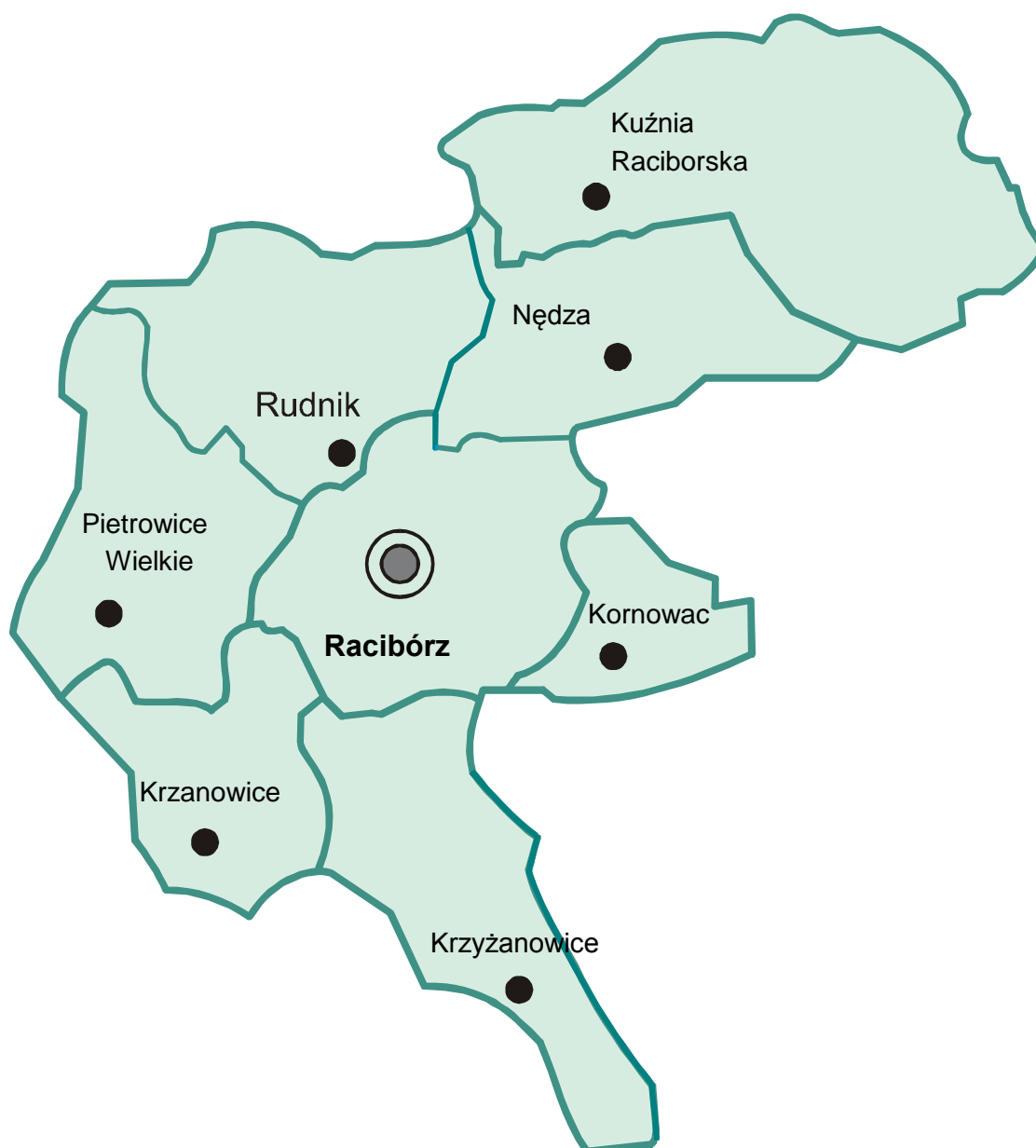
Gmina

Gmina Rudnik

PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE RACIBORSKIM NA LATA 2015 – 2017

SPIS TREŚCI

I.	WSTĘP	3
II.	PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU	5
III.	DIAGNOZA RODZINNEJ I INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ, ORAZ USAMODZIELNIANYCH WYCHOWANKÓW PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE RACIBORSKIM	5
	1. Rodzinna piecza zastępcza	5
	2. Instytucjonalna piecza zastępcza	9
	3. Zabezpieczenie małoletnich w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej	16
	4. Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej	18
IV.	CELE PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ	20
V.	POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W RACIBORZU JAKO ORGANIZATOR RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE RACIBORSKIM	23
VI.	LIMITY RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH NA LATA 2015 – 2017.....	25
VII.	ZASADY TWORZENIA RODZINNYCH DOMÓW DZIECKA	26
VIII.	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU.....	31
IX.	ZAKOŃCZENIE	31

I. WSTĘP.

Założenia polityki prorodzinnej w Polsce wynikają z prawa dziecka do wychowywania w rodzinie. W tym celu zwiększono zakres zadań samorządów gminnych w zakresie wspierania rodziny biologicznej oraz samorządów powiatowych w organizowaniu pieczy zastępczej, w szczególności rodzinnej pieczy zastępczej, wówczas gdy rodzice nie są w stanie samodzielnie sprawować opieki nad dzieckiem. Szczegółowe regulacje tego zagadnienia znalazły się w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 135 ze zm.), zwanej w dalszej części „ustawą”.

Ustawa kładzie duży nacisk na pracę samorządu gminnego z rodziną biologiczną, już od chwili pojawienia się pierwszego sygnału o wystąpieniu problemów, gdyż rodziny te często nie są w stanie samodzielnie ich rozwiązać, przez co problemy te kumulują się i piętrzą, pogłębiając jej niewydolność i ograniczając lub uniemożliwiając sprawowanie funkcji opiekuńczych i wychowawczych. Dopiero w przypadku, gdy gmina wykorzysta wszystkie możliwe formy wsparcia rodziny naturalnej, a problemy w jej funkcjonowaniu będą występować nadal, powinno nastąpić umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej.

Zgodnie z zapisami ustawy do zadań własnych samorządu powiatowego związanych z zapewnieniem dzieciom i młodzieży pozbawionej częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej należy:

- 1) organizowanie opieki i wychowania w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo – wychowawczych;
- 2) przyznawanie świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 3) przyznawanie wynagrodzeń rodzinom zastępczym zawodowym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka;
- 4) przyznawanie rodzinom zastępczym zawodowym oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka świadczeń na utrzymanie lokalu mieszkalnego oraz na pokrycie kosztów związanych z remontem zajmowanego lokalu;
- 5) udzielenie rodzinom zastępczym zawodowym oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka dni wolnych od sprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wypoczynkiem.

Ponadto, rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka powiat może przyznać świadczenia na:

- 1) dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka w wieku od 6 do 18 roku życia;
- 2) pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka oraz wystąpieniem zdarzeń losowych.

Do zadań własnych powiatu należy również przyznawanie pomocy na usamodzielnianie i zagospodarowanie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo – wychowawcze, rodziny zastępcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, domy pomocy społecznej, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze.

Z przedstawionego powyżej wyliczenia wynika, iż podstawowym zadaniem powiatu w zakresie opieki nad dzieckiem jest organizacja pieczy zastępczej. Zarządzeniem nr 140/2011 Starosty Raciborskiego z dnia 19 września 2011 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Raciborzu zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu raciborskiego.

Działania gminy i powiatu w systemie wsparcia rodziny i pieczy zastępczej wspiera samorząd wojewódzki prowadząc regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne oraz interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

We wszystkich działaniach dotyczących dziecka podejmowanych przez publiczne lub niepubliczne instytucje pomocy społecznej sprawą nadrzędną jest jak najlepsze zabezpieczenie jego interesów (art. 3 Konwencji o prawach dziecka).

II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU.

1. Konwencja o prawach dziecka – przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (t. j. Dz. U. z 1991 r., Nr 120, poz. 526 ze zm.).
2. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t. j. Dz. U. z 2012 r., poz. 788 ze zm.).
3. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 135 ze zm.).
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163).
5. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielenia pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2012 r., poz. 954).
6. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r., Nr. 292, poz. 1720).

III. DIAGNOZA RODZINNEJ I INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ ORAZ USAMODZIELNIANYCH WYCHOWANKÓW PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE RACIBORSKIM.

1. Rodzinna piecza zastępcza.

Ustawa określa formy pieczy zastępczej, dokonując podziału na rodzinną pieczę zastępczą oraz instytucjonalną pieczę zastępczą.

Pieczka zastępcza jest zadaniem samorządu powiatowego, który w sytuacji, gdy pomimo pomocy gminy, rodzice nie są w stanie właściwie wywiązać się ze swoich rodzicielskich zadań, zapewnia dziecku opiekę i wychowanie w formie zastępczej opieki rodzinnej lub w placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Poniżej zamieszczona tabela nr 1 obrazuje ilość rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu raciborskiego w latach 2009 – 2011, z podziałem na rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem, niespokrewnione z dzieckiem, zawodowe niespokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze oraz pogotowia rodzinne.

Tabela nr 1. Rodzaje rodzin zastępczych w powiecie raciborskim w latach 2009 – 2011.

RODZAJE RODZIN ZASTĘPCZYCH	2009		2010		2011	
	LICZBA RODZIN	UDZIAŁ %	LICZBA RODZIN	UDZIAŁ %	LICZBA RODZIN	UDZIAŁ %
spokrewnione z dzieckiem	78	63,4 %	79	64,8%	81	66,4%
niespokrewnione z dzieckiem	29	23,6%	26	21,3%	22	18,0%
zawodowe – wielodzietne	13	10,6%	13	10,6%	15	12,3%
zawodowe – specjalistyczne	0	0,0%	1	0,8%	1	0,8%
pogotowia rodzinne	3	2,4%	3	2,5%	3	2,5%
RAZEM	123	100%	122	100%	122	100%

Źródło: Dane własne PCPR w Raciborzu.

Jak wynika z zebranych danych, na terenie powiatu raciborskiego zdecydowaną większość stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione, to jest rodziny, w których opiekunami dzieci są dziadkowie, rodzeństwo i do 31 grudnia 2011 r. wujostwo.

W związku z wejściem w 2012 r. w życie ustawy zmieniła się klasyfikacja rodzin zastępczych. Poniżej zamieszczona została tabela nr 2, która obrazuje ilość rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu raciborskiego w latach 2012 – 2013, z podziałem na rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem, niezawodowe, zawodowe w tym zawodowe pełniące funkcje pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne.

Tabela nr 2. Rodzaje rodzin zastępczych w powiecie raciborskim w latach 2012-2013.

RODZAJE RODZIN ZASTĘPCZYCH	2012		2013	
	LICZBA RODZIN	UDZIAŁ %	LICZBA RODZIN	UDZIAŁ %
spokrewnione	58	44,6 %	55	42,6 %
niezawodowe	52	40%	52	40,3 %
zawodowe	13	10%	11	8,5 %
pogotowia rodzinne	2	1,5%	2	1,6 %
rodzinne domy dziecka	5	3,9%	9	7,0 %
RAZEM:	130	100%	129	100 %

Źródło: Dane własne PCPR w Raciborzu.

Liczba rodzin zastępczych w powiecie raciborskim w latach 2009 – 2013 nie ulegała istotnym zmianom. Największą grupę rodzin stanowią rodziny spokrewnione z dzieckiem. W roku 2009 było ich 78, w 2010 funkcjonowało 79 rodzin, a w 2011 ich liczba wzrosła, w porównaniu z rokiem poprzednim o 2 rodziny. Liczba rodzin niespokrewnionych z dzieckiem wyniosła w 2009 roku 29, rok później ubyło trzy z nich, a w roku 2011 ich ilość

zmaląła o kolejne 4 rodziny. Rodzin zawodowych w powiecie raciborskim w 2009 roku funkcjonowało ogółem 14, w roku 2010 było ich już 17, a w roku 2011 liczba ta wynosiła 19 rodzin.

Jest to liczba zmienna na przestrzeni roku, gdyż wychowankowie rodzin zastępczych w trakcie jego trwania kończą 18 rok życia i rozpoczynają proces usamodzielnienia, wówczas rodzina zastępcza przestawała funkcjonować. Niektóre rodziny zastępcze zostały rozwiązane, gdyż dzieci powróciły do rodzin biologicznych lub były kierowane do adopcji, a inne z kolei postanowieniem sądu ustanawiane. Ruch małoletnich w rodzinach zastępczych oraz powstawanie nowych rodzin przedstawia tabela nr 3.

Tabela nr 3. Ruch małoletnich w rodzinach zastępczych na terenie powiatu raciborskiego w latach 2009 – 2013.

RUCH MAŁOLETNIICH W RODZINACH ZASTĘPCZYCH NA TERENIE POWIATU RACIBORSKIEGO						
	2009	2010	2011	2012	2013	
Liczba nowych rodzin zastępczych powstałych w przeciągu roku	21	16	14	11	5	
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w przeciągu roku	59	46	49	25	32	
Liczba dzieci, które opuściły rodziny zastępcze w przeciągu roku	32	44	34	29	43	
w tym z powodu:	usamodzielnienia	11	15	14	10	9
	powrotu do rodziny biologicznej	5	5	10	3	7
	przejścia do innej rodziny zastępczej	5	6	4	2	5
	umieszczenia w placówce opiekuńczo - wychowawczej	9	9	3	5	6
	adopcji	2	9	3	7	16
	innych np. MOW, MOS, DPS	0	0	0	2	0

Źródło: Dane własne PCPR w Raciborzu.

Dane prezentowane w tabeli nr 4 obrazują ilość rodzin zastępczych oraz ilość umieszczonych w nich dzieci w poszczególnych gminach powiatu. Z zaprezentowanych danych wynika, iż najwięcej rodzin zastępczych funkcjonuje na terenie Miasta Racibórz i w nich przebywa największa liczba dzieci.

Tabela nr 4. Liczba rodzin zastępczych i dzieci w rodzinach zastępczych w poszczególnych gminach powiatu raciborskiego w latach 2009 – 2013.

GMINA	2009		2010		2011		2012		2013	
	LICZBA RODZIN	LICZBA DZIECI	LICZBA RODZIN	LICZBA DZIECI	LICZBA RODZIN	LICZBA DZIECI	LICZBA RODZIN	LICZBA DZIECI	LICZBA RODZIN	LICZBA DZIECI
Racibórz	73	105	71	101	73	111	75	122	79	112
Kuźnia Raciborska	22	56	21	51	20	55	20	51	17	46
Krzanowice	4	6	2	5	1	1	5	5	5	7
Krzyżanowice	7	17	6	14	5	12	5	12	4	13
Nędza	6	15	8	25	9	24	10	29	8	20
Pietrowice Wielkie	5	8	8	16	6	16	7	15	8	16
Rudnik	1	1	2	3	3	4	3	5	3	9
Kornowac	5	10	4	14	5	15	5	18	5	24
RAZEM:	123	218	122	229	122	238	130	257	129	247

Źródło: Dane własne PCPR w Raciborzu.

W omawianym okresie corocznie prowadzono szeroką kampanię promującą rodzicielstwo zastępcze, mającą na celu pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Z informacji zebranych od kandydatów wynika, że najwięcej osób o prowadzonej kampanii na rzecz rodzicielstwa zastępczego dowiedziało się z lokalnych mediów.

Z dniem 1 stycznia 2012 r., w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziną zastępczą spokrewnioną zostają jedynie wstępni lub rodzeństwo dziecka. Natomiast rodziny zastępcze niespokrewnione z dzieckiem stały się rodzinami zastępczymi niezawodowymi. Zgodnie z przywołaną wyżej ustawą zawodowe niespokrewnione z dzieckiem wielodzietne rodziny zastępcze, działające na podstawie przepisów dotychczasowych, funkcjonują do czasu wygaśnięcia lub rozwiązania umowy zawartej na podstawie przepisów dotychczasowych, nie dłużej jednak niż przez okres 3 lat od dnia wejścia w życie tejże ustawy.

Do końca grudnia 2011 r. rodzina zastępcza otrzymywała pomoc pieniężną na częściowe pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka. Wysokość miesięcznej pomocy uzależniona była m. in. od wieku dziecka, stanu zdrowia dziecka oraz od stopnia pokrewieństwa. Tabela nr 5 przedstawia rodzaje świadczeń oraz kwoty jakie wypłacono w ramach tych świadczeń rodzinom zastępczym w latach 2009 – 2013.

Tabela nr 5. Koszty finansowania rodzin zastępczych w powiecie raciborskim w latach 2009 – 2013.

RODZAJ KOSZTÓW PONIESIONYCH PRZEZ POWIAT	WYSOKOŚĆ KOSZTÓW OGÓLEM W PODZIALE NA POSZCZEGÓLNE LATA				
	2009	2010	2011	2012	2013
Pomoc pieniężna na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej i RDD	1 622 384,41 zł	1 627.802,32 zł	1 698 526,59 zł	1 970 049,73 zł	2 070 415,69 zł
Jednorazowa pomoc pieniężna na pokrycie wydatków związanych z potrzebami dziecka przyjętego do rodziny zastępczej i RDD	62 155,69 zł	57 800,97 zł	47 629,00 zł	45 264,49 zł	22 850,00 zł
Wynagrodzenie dla zawodowych rodzin zastępczych i RDD	425 866,60 zł	518 409,11 zł	540 615,09 zł	548 994,54 zł	650 294,72 zł
RAZEM:	2 110 406,70 zł	2 204 012,40 zł	2 286 700,68 zł	2 564 308,96 zł	2 743 560,41 zł

Źródło: Dane własne PCPR w Raciborzu.

Od dnia 1 stycznia 2012 r. wysokość pomocy uzależniona jest od typu rodziny zastępczej. W przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej świadczenie wypłacane jest w wysokości 660,00 zł, natomiast w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka świadczenie wynosi 1 000,00 zł miesięcznie. Rodzina zastępcza zawodowa otrzymuje dodatkowo miesięczne wynagrodzenie w wysokości nie niższej niż 2 000,00 zł, wynagrodzenie to wypłacane jest na jednego z członków rodziny.

Finansowanie zadań z zakresu opieki zastępczej, zarówno rodzinnej jak i instytucjonalnej, należy do zadań powiatu. Natomiast z dniem 1 stycznia 2012 r. gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, została zobowiązana do pokrywania powiatowi części tych wydatków w wysokości:

- 1) 10% wydatków ponoszonych przez powiat na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% wydatków ponoszonych przez powiat na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50% wydatków ponoszonych przez powiat na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

2. Instytucjonalna piecza zastępcza.

Intencją ustawodawcy w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej jest aby dzieci, które zmuszone będą opuścić rodzinę biologiczną, zostały objęte opieką w rodzinnych formach pieczy zastępczej. W sytuacjach, gdy dzieci nie znajdą opieki w tej

formie pieczy zastępczej, ustawodawca wskazał drugą możliwość, którą jest instytucjonalna piecza zastępcza. Piecza ta sprawowana jest w trzech formach:

- 1) placówki opiekuńczo – wychowawczej;
- 2) regionalnej placówki opiekuńczo – terapeutycznej;
- 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Placówki opiekuńczo – wychowawcze będące do tej pory jednostkami pomocy społecznej, stają się w myśl ustawy instytucjonalną pieczą zastępczą, nad którą nadzór sprawuje powiat.

Do głównych zadań placówek opiekuńczo – wychowawczych, w szczególności placówek typu socjalizacyjnego należy:

- 1) zapewnienie dziecku całodobowej opieki i wychowania;
- 2) zaspokojenie podstawowych emocjonalnych, zdrowotnych, religijnych, społecznych potrzeb dziecka;
- 3) umożliwienie, za zgodą sądu kontaktu z rodzicami biologicznymi;
- 4) podejmowanie działań mających na celu powrót dziecka do rodziny;
- 5) zapewnienie dziecku dostępu do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych oraz korzystania z przysługujących mu świadczeń zdrowotnych;
- 6) ścisła współpraca z instytucjami wspierającymi działania placówek opiekuńczo – wychowawczych takimi jak sąd, powiatowe centrum pomocy rodzinie, asystent rodziny i organizator rodzinnej pieczy zastępczej - szczególnie w zakresie przygotowania dziecka do samodzielnego życia.

Ustawa wyróżnia cztery typy placówek opiekuńczo – wychowawczych:

- 1) socjalizacyjne;
- 2) interwencyjne;
- 3) specjalistyczno – terapeutyczne;
- 4) rodzinne.

Placówka opiekuńczo – wychowawcza typu interwencyjnego sprawuje doraźną opiekę nad dzieckiem, w czasie trwania sytuacji kryzysowej. W placówce tej może zostać wyodrębniona część organizacyjna, dysponująca czynną przez całą dobę bazą noclegową i zapewniająca opiekę wychowawczą w sytuacjach, gdy dziecko ze względów rodzinnych musi czasowo zamieszkać poza swoją rodziną, za zgodą rodziców lub opiekunów prawnych albo kiedy rodzina musi czasowo uzyskać inne schronienie. Pobyt dziecka w tego typu placówce nie może trwać dłużej niż 3 miesiące, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach,

jego pobyt może zostać przedłużony do zakończenia trwającego postępowania sądowego dotyczącego powrotu dziecka do rodziny, przysposobienia lub umieszczenia w pieczy zastępczej.

Placówka opiekuńczo – wychowawcza typu specjalistyczno – terapeutycznego sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności takim, które:

- 1) legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności;
- 2) wymaga stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii;
- 3) wymaga wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych.

Placówka zapewnia dzieciom zajęcia wychowawcze, korekcyjne, socjoterapeutyczne, logopedyczne i inne, które mają zrekompensować braki w wychowaniu w rodzinie i przygotować je do życia społecznego. Dzieciom niepełnosprawnym placówka zapewnia odpowiednią dla ich rodzaju niepełnosprawności rehabilitację.

Zadania placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego polegają przede wszystkim na wychowywaniu dzieci w różnym wieku, w tym dorastających i usamodzielniających się. Ponadto placówki tego rodzaju umożliwiają wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu. W tym samym czasie w placówce tego typu przebywać może nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej.

Ustawodawca przewiduje, że w placówce opiekuńczo – wychowawczej, z wyłączeniem placówki typu rodzinnego, umieszczane będą dzieci powyżej 10 roku życia. Z uwagi na złożoność procesu zapewnienia opieki w pieczy zastępczej w ustawie przewidziane zostały okresy przejściowe. W okresie 4 lat od dnia wejścia w życie ustawy w placówkach opiekuńczo – wychowawczych mogą być umieszczane dzieci powyżej 7 roku życia.

Ponadto liczba dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w okresie 9 lat od dnia wejścia w życie ustawy, nie może być wyższa niż 30 w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno – terapeutycznego. Po tym okresie w placówce opiekuńczo – wychowawczej można będzie w tym samym czasie umieścić nie więcej niż 14 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej. W konsekwencji ograniczenie liczby dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, powinno wpłynąć na zaktywizowanie działań powiatów w zakresie pozyskiwania kandydatów do pełnienia roli rodzin zastępczych, zacieśniania współpracy pomiędzy powiatem i gminą celem podniesienia skuteczności pracy

z rodzinami biologicznymi i ograniczenia liczby dzieci, które umieszczone są w różnych formach pieczy zastępczej.

Na terenie powiatu raciborskiego funkcjonują dwie placówki opiekuńczo – wychowawcze typu socjalizacyjnego, zapewniające dzieciom całodobową opiekę i wychowanie:

- Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza im. M. Laury Meozzi w Pogrzebieniu przy ul. Klasztornej 8 – placówka niepubliczna prowadzona przez Zgromadzenie Córek Maryi Wspomożycielki (Siostry Salezjanki) Inspektoriatu Warszawskiego,
- Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Kuźni Raciborskiej, ul. Mickiewicza 7, placówka niepubliczna prowadzona przez Stowarzyszenie „Otwarte Serca Dzieciom” w Kuźni Raciborskiej.

Placówki utrzymują stały kontakt ze szkołami, do których uczęszczają wychowankowie. Współpracują z policją, sądami oraz różnymi instytucjami w zakresie realizacji swoich zadań. Dzieci korzystają z porad psychologów i pedagogów Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Raciborzu. Na terenie placówek prowadzone są zajęcia wychowawcze indywidualne i grupowe, których celem jest wypracowanie właściwych systemów wartości, wzorców osobowych i zachowań akceptowanych społecznie oraz kształtowanie umiejętności interpersonalnych. Wychowankowie placówek uczęszczają na zajęcia pozalekcyjne oraz dodatkowe zajęcia wychowawcze w świetlicach. Przebywając w placówce i poza nią biorą czynny udział w codziennych zajęciach przygotowujących do samodzielnego życia.

Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza im. M. Laury Meozzi w Pogrzebieniu przy ul. Klasztornej 8 jest placówką prowadzoną przez Zgromadzenie Córek Maryi Wspomożycielki (Siostry Salezjanki) Inspektoriatu Warszawskiego na zlecenie Powiatu Raciborskiego. Placówka swoją działalność rozpoczęła dnia 1 września 2005 roku, dysponując 23 miejscami statutowymi. W grudniu 2011 roku Placówka otrzymała pozwolenie na utworzenie mieszkania usamodzielnienia w Raciborzu, w którym zamieszkali starsi wychowankowie Placówki i rozpoczęli przygotowanie do samodzielnego życia. Mieszkanie mieści się w Raciborzu przy ul. Piotrkowskiej 8 i przeznaczone jest dla 10 wychowanków.

Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Kuźni Raciborskiej przy ul. Mickiewicza 7 jest placówką prowadzoną przez Stowarzyszenie „Otwarte Serca Dzieciom” w Kuźni Raciborskiej na zlecenie Powiatu Raciborskiego. Placówka została uruchomiona z dniem 1 września 2009 roku i dysponowała wówczas 20 miejscami statutowymi. W 2010 roku

Placówka uzyskała zgodę na prowadzenie mieszkania socjalizacyjnego dla usamodzielniających się wychowanków. Mieszkanie mieści się w Raciborzu przy ul. Długiej 34 i jest przeznaczone dla 10 wychowanków. Ponadto w grudniu 2012 roku Placówka uruchomiła kolejne mieszkanie dla 14 wychowanków. Mieszkanie mieści się w Nędzy przy ul. Leśnej 1.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. w placówkach opiekuńczo – wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu raciborskiego, przebywało łącznie 88 wychowanków. Tabela nr 6 przedstawia stan wychowanków w poszczególnych placówkach opiekuńczo – wychowawczych na ostatni dzień miesiąca danego roku.

Tabela nr 6. Liczba dzieci przebywających w WPOW w Pogrzebieniu i POW w Kuźni Raciborskiej.

LICZBA DZIECI W PLACÓWKACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH NA TERENIE POWIATU RACIBORSKIEGO		
	WPOW w Pogrzebieniu	POW w Kuźni Raciborskiej
ROK 2009		
Styczeń	26	-
Luty	26	-
Marzec	26	-
Kwiecień	29	-
Maj	22	-
Czerwiec	25	-
Lipiec	25	-
Sierpień	24	-
Wrzesień	24	20
Październik	21	22
Listopad	21	25
Grudzień	21	25
ROK 2010		
Styczeń	23	27
Luty	18	27
Marzec	18	24
Kwiecień	20	27
Maj	21	24
Czerwiec	21	32
Lipiec	20	33
Sierpień	20	36
Wrzesień	22	36
Październik	25	33
Listopad	25	31
Grudzień	25	34

ROK 2011		
Styczeń	23	33
Luty	25	33
Marzec	25	38
Kwiecień	24	37
Maj	24	40
Czerwiec	23	35
Lipiec	23	35
Sierpień	23	34
Wrzesień	23	32
Październik	24	36
Listopad	24	40
Grudzień	27	39
ROK 2012		
Styczeń	31	40
Luty	31	40
Marzec	33	46
Kwiecień	34	45
Maj	33	45
Czerwiec	33	44
Lipiec	33	44
Sierpień	33	41
Wrzesień	33	39
Październik	33	38
Listopad	32	37
Grudzień	31	42
ROK 2013		
Styczeń	33	44
Luty	33	45
Marzec	33	45
Kwiecień	32	48
Maj	32	49
Czerwiec	31	49
Lipiec	32	52
Sierpień	32	52
Wrzesień	30	52
Październik	30	53
Listopad	30	54
Grudzień	34	54

Źródło: Dane własne PCPR w Raciborzu.

Każdy powiat w myśl obowiązujących przepisów, jako właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed skierowaniem do placówki, jest zobowiązany do ponoszenia wydatków na jego utrzymanie. Tabela nr 7 przedstawia koszty utrzymania małoletnich w WPOW w Pogrzebieniu i POW w Kuźni Raciborskiej w poszczególnych latach.

Tabela nr 7. Średni miesięczny koszt utrzymania małoletnich w placówkach opiekuńczo-wychowawczych działających na terenie powiatu raciborskiego w latach 2009 – 2013.

ŚREDNI MIESIĘCZNY KOSZT UTRZYMANIA DZIECKA W PLACÓWCE OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ OBWIESZCZANY PRZEZ STAROSTĘ RACIBORSKIEGO					
	2009	2010	2011	2012	2013
Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Pogrzebieniu	2 160,00 zł	I-III 2 160,00 zł	I-III 2 500,00 zł	I-III 2 557,00 zł	I-III 2 570,00 zł
		IV-VIII 2 180,00 zł	IV-VIII 2 557,00 zł	IV-XII 2 570,00 zł	IV-XII 2 639,00 zł
		IX-XII 2 500,00 zł	IX-XII 2 500,00 zł		
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Kuźni Raciborskiej	2 700,00 zł	I-III 2 700,00 zł	I-III 2 725,00 zł	I-III 2 787,00 zł	I-III 2 865,00 zł
		IV-XII 2 725,00 zł	IV-XII 2 787,00 zł	IV-XII 2 865,00 zł	IV-XII 2 942,00 zł

Źródło: Dane własne PCPR w Raciborzu.

Analizując ruch małoletnich w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie powiatu raciborskiego w latach 2009 – 2013 można zaobserwować, iż rotacja utrzymuje się na mniej więcej stałym poziomie. Jedynie w 2009 roku była to liczba większa, wówczas w placówkach umieszczono 38 małoletnich. Zaznaczyć należy, iż w 2009 roku swoją działalność rozpoczęła Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Kuźni Raciborskiej, do której przeniesiono małoletnich pochodzących z terenu powiatu raciborskiego, wcześniej umieszczonych w placówkach poza powiatem. Szczegółowe dane dotyczące ruchu małoletnich w placówkach opiekuńczo – wychowawczych działających na terenie powiatu raciborskiego przedstawia tabela nr 8.

Tabela nr 8. Ruch wychowanków w placówkach opiekuńczo – wychowawczych powiatu raciborskiego w latach 2009 – 2013.

RUCH MAŁOLETNIICH W PLACÓWKACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH NA TERENIE POWIATU RACIBORSKIEGO						
		2009	2010	2011	2012	2013
Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych w przeciągu roku		38	28	28	30	31
w tym:	małoletni z powiatu raciborskiego	26	26	17	23	12
	małoletni z innych powiatów	12	2	11	7	19
Liczba dzieci, które opuściły placówki opiekuńczo - wychowawcze w przeciągu roku		13	19	21	20	15
w tym z powodu:	usamodzielnienia	1	5	7	9	5
	powrotu do rodziny biologicznej	1	6	2	2	1
	przejścia do rodziny zastępczej	10	4	6	6	2
	adopcji	1	0	2	1	4
	inne np. MOW, MOS, DPS	0	4	4	2	3

Źródło: Dane własne PCPR w Raciborzu.

3. Zabezpieczanie małoletnich w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

W powiecie raciborskim każdego roku zachodzi potrzeba umieszczenia średnio około 60 – 90 małoletnich w pieczy zastępczej. Na przestrzeni 2009 – 2011 roku realizacja postanowień sądu dotyczących konieczności zabezpieczenia małoletnich w pieczy kształtowała się różnie, jednakże zawsze ze znaczną przewagą liczby małoletnich umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej. Szczegółowe dane przedstawia tabela nr 9.

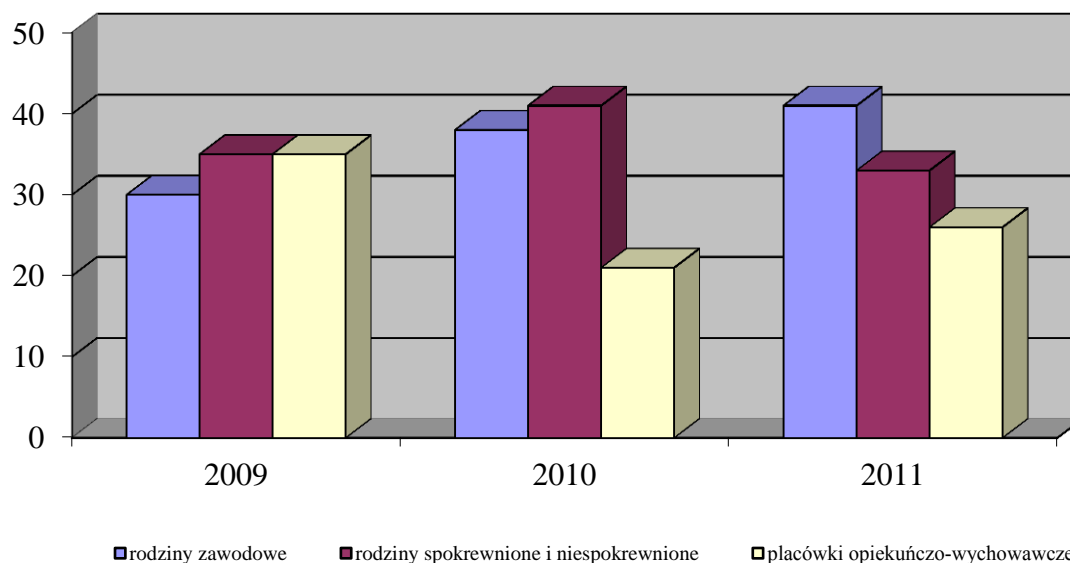
Tabela nr 9. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2009 – 2011.

Rok	Łącznie	Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w tym:	Zawodowych	Spokrewnionych i niespokrewnionych
2009	91	32	59	27	32
2010	58	12	46	22	24
2011	66	17	49	27	22

Źródło: Dane własne PCPR w Raciborzu.

Analizując dane zawarte w powyższej tabeli można wnioskować, że corocznie zwiększa się rola rodzin zastępczych zawodowych w przejmowaniu opieki nad małoletnimi. W 2011 roku rodziny zawodowe przyjęły pod opiekę 27 dzieci, co stanowiło 41% ogółu dzieci objętych po raz pierwszy opieką zastępczą, dla porównania w placówkach opiekuńczo – wychowawczych umieszczonych zostało 17 małoletnich, co stanowiło 26% ogółu. Wykres nr 1 obrazuje powyższe zjawisko.

Wykres nr 1. Procent umieszczeń małoletnich w przeciągu roku w różnych formach pieczy zastępczej w latach 2009 – 2011.

Źródło: Dane własne PCPR w Raciborzu.

Przedstawione powyżej zjawisko jest zdecydowanie pozytywne, gdyż rodzinne formy opieki zastępczej mają przewagę nad instytucjonalnymi. Wychodząc z takiego założenia w powiecie raciborskim tworzona jest pozytywna atmosfera wokół powstawania nowych rodzin zastępczych zawodowych. Corocznie zawieranych było kilka nowych umów na prowadzenie zawodowej rodziny zastępczej, zazwyczaj z już funkcjonującymi rodzinami niezawodowymi, które miały pod opieką kilkoro małoletnich. Znaczącym rokiem dla rozwoju tej formy opieki był rok 2009, kiedy utworzono 5 kolejnych nowych rodzin zawodowych, co dało łącznie liczbę 16 rodzin funkcjonujących na terenie powiatu. Zdecydowaną korzyścią płynącą z inwestowania w rodziny zawodowe jest fakt, iż każda z nich sprawuje pieczę zastępczą nad kilorgiem małoletnich, przeważnie rodzeństwami i nie zachodzi konieczność rozdzielania rodzeństwa.

Poniżej przedstawiono tabelę obrazującą liczbę dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2012 – 2013 r.

Tabela nr 10. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2012 – 2013.

Rok	Łącznie	Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w tym:	Zawodowe	Spokrewnione	Niezawodowe	Rodzinne domy dziecka
2012	68	30	38	11	5	14	8
2013	74	31	43	12	2	12	17

Źródło: Dane własne PCPR w Raciborzu.

4. Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej.

Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo – wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo – terapeutyczną:

- 1) przyznaje się pomoc na:
 - a) kontynuowanie nauki,
 - b) usamodzielnienie,
 - c) zagospodarowanie;
- 2) udziela się pomocy w uzyskaniu:
 - a) odpowiednich warunków mieszkaniowych,
 - b) zatrudnieniu;
- 3) zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Szczegółowe warunki określało rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. Nr 6, poz. 45 ze zm.). Obecnie kwestie te reguluje rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2012 r., poz. 954).

Ilość świadczeń oraz wysokość udzielonej pomocy w latach 2009 – 2013 przedstawiają tabele nr 11, 12 i 13.

Tabela nr 11. Ilość świadczeń oraz wysokość udzielonej pomocy na usamodzielnienie w latach 2009 – 2013.

USAMODZIELNIENIE										
	2009		2010		2011		2012		2013	
Osoby opuszczające:	Ilość świadczeń	Wartość udzielonej pomocy (zł)	Ilość świadczeń	Wartość udzielonej pomocy (zł)	Ilość świadczeń	Wartość udzielonej pomocy (zł)	Ilość świadczeń	Wartość udzielonej pomocy (zł)	Ilość świadczeń	Wartość udzielonej pomocy (zł)
rodziny zastępcze	6	26 352,00	3	16 470,00	3	14 823,00	7	39 528,00	5	21 435,00
placówki opiekuńczo - wychowawcze i inne	6	22 411,00	1	6 588,00	1	4 941,00	0	0,00	1	6 588,00

Źródło: Dane własne PCPR w Raciborzu.

Tabela nr 12. Ilość świadczeń oraz wysokość udzielonej pomocy na kontynuowanie nauki w latach 2009 – 2013.

KONTYNUOWANIE NAUKI										
	2009		2010		2011		2012		2013	
Osoby opuszczające:	Ilość świadczeń	Wartość udzielonej pomocy (zł)	Ilość świadczeń	Wartość udzielonej pomocy (zł)	Ilość świadczeń	Wartość udzielonej pomocy (zł)	Ilość świadczeń	Wartość udzielonej pomocy (zł)	Ilość świadczeń	Wartość udzielonej pomocy (zł)
rodziny zastępcze	194	95 361,30	182	92 581,05	173	91 150,82	233	114 472,90	305	149 538,85
placówki opiekuńczo - wychowawcze i inne	119	59 036,07	104	50 725,25	70	35 113,55	38	18 125,69	89	44 323,00

Źródło: Dane własne PCPR w Raciborzu.

Tabela nr 13. Ilość świadczeń oraz wysokość udzielonej pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej w latach 2009 – 2013.

ZAGOSPODAROWANIE W FORMIE RZECZOWEJ										
	2009		2010		2011		2012		2013	
Osoby opuszczające:	Ilość świadczeń	Wartość udzielonej pomocy (zł)	Ilość świadczeń	Wartość udzielonej pomocy (zł)	Ilość świadczeń	Wartość udzielonej pomocy (zł)	Ilość świadczeń	Wartość udzielonej pomocy (zł)	Ilość świadczeń	Wartość udzielonej pomocy (zł)
rodziny zastępcze	5	13 941,00	12	36 335,31	6	20 729,66	8	25 116,91	11	31 387,76
placówki opiekuńczo - wychowawcze i inne	5	19.882,00	4	8 917,02	2	6 766,9	3	8 365,37	4	11 472,40

Źródło: Dane własne PCPR w Raciborzu.

Jednym z największych problemów osób usamodzielnianych, opuszczających pieczę zastępczą, jest trudność w pozyskaniu mieszkania i tym samym stworzenia sobie odpowiednich warunków mieszkaniowych. Ponadto osoby te cechuje często bierność, niechęć do zmian w swoim życiu, niejednokrotnie zbyt niska motywacja do zdobywania wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych. Okoliczności te utrudniają realizację programów usamodzielnienia. Dlatego celem organizatora pieczy zastępczej jest podejmowanie działań wspierających proces usamodzielnienia, tak aby mógł on przebiegać w szerszym zakresie i w bardziej efektywny sposób, umożliwiającą młodym osobom rozpoczęcie samodzielnego życia.

IV. CELE PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ.

Głównym celem realizacji Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej w powiecie raciborskim jest:

„Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, poprzez organizowanie i prowadzenie systemu pieczy zastępczej na terenie powiatu raciborskiego, zgodnie z istniejącymi potrzebami”.

Będzie on realizowany poprzez trzy cele szczegółowe, które wskazują na priorytetowe obszary działania w obrębie zadań wynikających z pieczy zastępczej. Celami tymi są:

- 1) promowanie i rozwój różnych form rodzicielstwa zastępczego;
- 2) wsparcie istniejących form pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie wsparcia usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej.

Tabela nr 14. Zakładany sposób realizacji celów Programu.

CEL GŁÓWNY: Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, poprzez organizowanie i prowadzenie systemu pieczy zastępczej na terenie powiatu raciborskiego, zgodnie z istniejącymi potrzebami.				
CEL SZCZEGÓŁOWY I: Promowanie i rozwój różnych form rodzicielstwa zastępczego.				
Lp.	Zadania do realizacji	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Pozyskiwanie kandydatów do tworzenia i realizacji zadań rodzinnej pieczy zastępczej, celem zwiększenia liczby rodzin zastępczych, w tym rodzin zawodowych.	<ol style="list-style-type: none">1. Promowanie rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności poprzez prowadzenie lokalnych kampanii i akcji informacyjnych na rzecz rodzicielstwa zastępczego, w tym poprzez stronę internetową.2. Organizowanie i prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze.3. Indywidualne spotkania i rozmowy z osobami zainteresowanymi przedmiotową problematyką.	2015 – 2017	PCPR w Raciborzu
2.	Szkolenie zawodowe kadr pomocy społecznej działających w obszarze pieczy zastępczej.	Organizowanie szkoleń i konferencji.	2015 – 2017	PCPR w Raciborzu

CEL SZCZEGÓŁOWY II: Wsparcie istniejących form pieczy zastępczej.

Lp.	Zadania do realizacji	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Wspieranie istniejących rodzin zastępczych w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zatrudnienie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. 2. Organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie umiejętności i kwalifikacji rodzin zastępczych, w tym podniesienie kompetencji opiekuńczo–wychowawczych. 3. Udzielanie pomocy psychologicznej, pedagogicznej rodzinom zastępczym oraz umożliwienie dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym pomocy psychologicznej, reedukacyjnej i logopedycznej. 4. Zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego. 5. Zatrudnianie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich zgodnie z przepisami prawa. 6. Organizowanie dla rodzin zastępczych pomocy wolontariuszy. 7. Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych. 8. Udzielanie wsparcia rodzinom zastępczym poprzez rodziny pomocowe. 	2015 – 2017	<p>PCPR w Raciborzu</p> <p>PPP w Raciborzu</p>
2.	Zapewnienie instytucjonalnej pieczy zastępczej w ramach działalności placówek opiekuńczo – wychowawczych na terenie powiatu raciborskiego.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie wychowanków przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej w przygotowaniu ich do procesu usamodzielnienia. 2. Prowadzenie pracy z rodzicami biologicznymi dzieci przebywającymi w placówce w celu zminimalizowania okresu pobytu dziecka w pieczy zastępczej instytucjonalnej. 3. Rozwój wolontariatu na rzecz dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej. 	2015 – 2017	<p>WPOW w Pogrzebieniu</p> <p>POW w Kuźni Raciborskiej</p>

CEL SZCZEGÓŁOWY III: Udzielanie wsparcia wychowankom pieczy zastępczej.

Lp.	Zadania do realizacji	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Wsparcie usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.	<ol style="list-style-type: none">1. Pomoc w opracowaniu programów usamodzielnienia.2. Udzielanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki oraz pomocy na zagospodarowanie.3. Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, motywowanie do aktywnego poszukiwania pracy i pomoc w zakresie przygotowania do wejścia na rynek pracy.4. Podnoszenie przez usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej kwalifikacji zawodowych oraz kompetencji społecznych przez uczestnictwo w kursach zawodowych oraz treningach kompetencji i umiejętności społecznych.	2015 – 2016	PCPR w Raciborzu Opiekunowie usamodzielnienia

Zakładane rezultaty realizacji programu:

- 1) zwiększenie świadomości społecznej odnośnie wartości rodziny poprzez podejmowanie działań profilaktycznych i promujących wartości rodzinne;
- 2) wzrost liczby rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych;
- 3) zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- 4) wsparcie istniejących oraz nowopowstałych rodzin zastępczych i osób usamodzielnianych opuszczających zastępcze formy opieki.

Adresaci programu:

- 1) dzieci przebywające w pieczy zastępczej;
- 2) rodziny zastępcze;
- 3) usamodzielniani wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- 4) kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej.

V. POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W RACIBORZU JAKO ORGANIZATOR RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE RACIBORSKIM.

Zgodnie z przepisami ustawy na terenie powiatu ma działać organizator rodzinnej pieczy zastępczej, którym Zarządzeniem Starosty Raciborskiego Nr 140/2011 z dnia 19 września 2011 roku zostało wyznaczone Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Raciborzu. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej tworzy strukturę podlegającą Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Raciborzu.

Zgodnie z art. 76 ustawy do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- 1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- 3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 4) zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka;
- 5) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego;
- 6) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- 7) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
- 8) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
- 9) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi,

podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;

- 10) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 11) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- 12) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
- 13) prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą;
- 14) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 15) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- 16) zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu Podnoszenie ich kwalifikacji;
- 17) przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;
- 18) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 19) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wycieczki.

Zgodnie z zapisami ustawy zadanie organizacji pieczy zastępczej należy do powiatu, a nadzór i opieka nad rodzinami zastępczymi należy do wyznaczonego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Praca koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej nie może być łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego. Ponadto koordynator nie może prowadzić postępowań

z zakresu świadczeń realizowanych przez powiat i pracować z więcej niż trzydziestoma rodzinami. Od dnia 1 stycznia 2015r. zgodnie z art. 77 ust. 4 ustawy koordynator nie może mieć pod opieką więcej niż 15 rodzin lub rodzinnych domów dziecka łącznie.

Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- 1) udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- 2) przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku;
- 3) pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
- 4) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- 5) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 6) udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
- 7) przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

VI. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH NA LATA 2012 – 2017.

Ustawa nie określa minimalnej i maksymalnej liczby rodzin zastępczych zawodowych. Biorąc pod uwagę przede wszystkim dobro dzieci pozbawionych opieki własnych rodziców, należy limit ten dostosować w pierwszej kolejności do potrzeb i możliwości zapewnienia profesjonalnej opieki dzieciom. Planistyczne podejście do tworzenia nowych rodzin daje możliwość zaplanowania długofalowych działań dotyczących rozwoju pieczy zastępczej zawodowej na terenie powiatu raciborskiego.

Przyjmowanie dzieci spoza powiatu raciborskiego do rodzin zastępczych zawodowych następować będzie wyłącznie po wcześniejszym zawarciu porozumienia z powiatem zainteresowanym.

Ponadto w przypadku, gdy w rodzinie zastępczej przebywać będzie więcej dzieci z terenu innego powiatu, umowę na pełnienie funkcji rodziny zawodowej na podstawie art. 54 ust. 3a,3b i 3c ustawy, zawierać będzie powiat, z terenu którego pochodzić będzie większość dzieci.

Na podstawie dotychczasowych doświadczeń z funkcjonowania systemu pieczy zastępczej na terenie powiatu raciborskiego, ustala się limit nowotworzonych rodzin zastępczych zawodowych na terenie powiatu raciborskiego w latach 2015 – 2017.

Tabela nr 15. Liczba nowoutworzonych i limit planowanych do utworzenia rodzin zastępczych zawodowych w latach 2012 - 2017.

ROK	LICZBA NOWOTWORZONYCH RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH
2012	0
2013	0
2014	0
ROK	LICZBA PLANOWANYCH DO UTWORZENIA RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH
2015	3
2016	3
2017	3

W latach 2015 – 2017 priorytetem dla Powiatu Raciborskiego będzie tworzenie specjalistycznych rodzin zastępczych zawodowych, w ramach limitu określonego na poszczególne lata w tabeli nr 15. Utworzonym specjalistycznym rodzinom zastępczym zawodowym przysługiwać będzie dodatek do wynagrodzenia w wysokości 1 000,00 zł brutto.

VII. ZASADY TWORZENIA RODZINNYCH DOMÓW DZIEKA.

Podjęmowane w powiecie raciborskim działania mają na celu stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem, opartego na rodzinnych formach pieczy zastępczej, wspieranych przez placówki opiekuńczo – wychowawcze. Podstawą pieczy zastępczej mają być rodziny zastępcze, pełniące różnorodne funkcje, uzupełniane o rodzinne domy dziecka. W rodzinnych domach dziecka:

- 1) wychowywane będą dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się;
- 2) umożliwione zostanie wspólne wychowanie się licznego rodzeństwa;
- 3) wychowywanych będzie od czworga do ośmiorga dzieci.

Pozwoli to, w momencie kierowania małoletniego do pieczy zastępczej, dokonać wyboru najlepszej z punktu widzenia dziecka formy pieczy zastępczej.

Wybór sposobu tworzenia rodzinnych domów dziecka należy do organów powiatu. Możliwe jest:

- 1) zawieranie przez organy powiatu umów na prowadzenie rodzinnych domów dziecka;

- 2) zlecenie ich tworzenia osobom prawnym, organizacjom pozarządowym, jednostkom organizacyjnym działającym na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancji wolności sumienia i wyznania, a także osobom prowadzącym pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Powiat Raciborski poprzez Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej, którym jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Raciborzu tworzy rodzinne domy dziecka. Tworzenie rodzinnych domów dziecka odbywa się w drodze konkursu ofert osób fizycznych, prowadzących do tej pory rodziny zastępcze zawodowe i niezawodowe.

Na podstawie dotychczasowych doświadczeń z funkcjonowania systemu pieczy zastępczej na terenie powiatu raciborskiego, ustala się limit nowotworzonych rodzinnych domów dziecka na terenie powiatu raciborskiego w latach 2015 – 2017.

Tabela nr 16. Liczba nowoutworzonych i planowanych do utworzenia rodzinnych domów dziecka w latach 2012 - 2017.

ROK	LICZBA NOWOUTWORZONYCH RODZINNYCH DOMÓW DZIECKA
2012	5
2013	4
2014	0
ROK	LICZBA PLANOWNYCH DO UTWORZENIA RODZINNYCH DOMÓW DZIECKA
2015	1
2016	1
2017	1

Zasada ta nie dotyczy rodzin zastępczych zawodowych, w których przebywa 6 i więcej podopiecznych, a które posiadają co najmniej trzyletnie doświadczenie w sprawowaniu opieki. Rodziny te mogą przekształcać się w rodzinne domy dziecka na własny wniosek, zgodnie z art.61a ustawy.

Wynagrodzenie osób pracujących w rodzinnym domu dziecka powiązane będzie z liczbą dzieci objętych opieką przez dom, w danym miesiącu:

- 1) wynagrodzenie osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka:
 - a) 4 dzieci – 2 200,00 zł,
 - b) 5 dzieci – 2 400,00 zł,

- c) 6 dzieci – 2 600,00 zł,
 - d) 7 dzieci – 2 800,00 zł,
 - e) 8 dzieci i więcej – 3 000,00 zł;
- 2) wynagrodzenie osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w rodzinnym domu dziecka, zatrudnionej na podstawie umowy o świadczenie usług:
- a) 4 dzieci – 0,00 zł,
 - b) 5 dzieci – 1 100,00 zł,
 - c) 6 dzieci – 1 300,00 zł,
 - d) 7 dzieci i więcej – 1 500,00 zł

Koszty remontu określa się ryczałtowo, indywidualnie dla każdego rodzinnego domu dziecka, analogicznie do odpisów na fundusz remontowy, według zasady: koszt remontu = $1,95 \text{ zł/m}^2 \times \text{powierzchnia obiektu} \times 12 \text{ miesięcy}$.

Koszty wynagrodzenia rodziny pomocowej w okresie czasowego niesprawowania opieki przez prowadzącego rodzinny dom dziecka, w związku z jego wypoczynkiem, obliczane jako minimum 20% wynagrodzenia prowadzącego. Przyjmuje się, iż wynagrodzenie dla rodziny pomocowej wynosi 500,00 zł na jedno dziecko miesięcznie.

Koszty, które zostały zdefiniowane w ustawie co do wielkości lub zasady naliczania, na wysokość których powiat nie ma wpływu:

- 1) 1 000,00 zł – koszt utrzymania dziecka w rodzinnym domu dziecka;
- 2) 137,00 zł – koszty utrzymania lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego przypadający na jedno dziecko, ustalony na podstawie dotychczasowych doświadczeń w realizacji tego zadania w stosunku do zawodowych rodzin zastępczych.

Przy obliczaniu miesięcznego kosztu pobytu dziecka w rodzinnym domu dziecka uwzględniono również koszty Powiatu, jako zleceniodawcy, w wysokości 19,67% wypłaconego wynagrodzenia miesięcznego brutto prowadzącego rodzinny dom dziecka i osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki.

Przyjmuje się, iż kandydujący do prowadzenia rodzinnego domu dziecka powinni dysponować przygotowanym obiektem mieszkalnym, spełniającym następujące warunki:

- 1) maksymalnie 2 łóżka wolnostojące w pokoju dla podopiecznych oraz biurko lub stolik do nauki;
- 2) minimum 1 stanowisko komputerowe w domu;
- 3) samodzielna kuchnia;

4) minimum 2 łazienki z WC.

Umowa na prowadzenie rodzinnego domu dziecka określa warunki czasowego niesprawowania opieki nad powierzonymi dziećmi (pobyt w szpitalu, MOW, SOSW, ucieczki małoletnich) – 20% świadczeń na dziecko nieprzebywające, jeżeli prowadzący nie ponosi kosztów utrzymania tego dziecka.

Okres prowadzenia rodzinnego domu dziecka jest wliczany do okresu zatrudnienia, od którego zależy przyznanie lub wysokość świadczeń przysługujących pracownikom od pracodawcy.

Przyjmowanie dzieci spoza powiatu raciborskiego do rodzinnych domów dziecka oraz placówek opiekuńczo – wychowawczych następować będzie wyłącznie po wcześniejszym zawarciu porozumienia z powiatem zainteresowanym.

W przypadku, gdy w rodzinnym domu dziecka przebywać będzie więcej dzieci z terenu innego powiatu, umowę o prowadzenie domu, na podstawie art. 60 ust. 2 ustawy, zawierać będzie powiat, z terenu którego pochodzić będzie większość dzieci.

Przy przyjętych założeniach miesięczne koszty pobytu dzieci w tej formie opieki wynosić będą dla powiatu:

1) 4 dzieci:	wynagrodzenie prowadzącego	2000,00 zł
	wynagrodzenie osoby do pomocy	0,00 zł
	wynagrodzenie rodziny pomocowej	167,00 zł
	koszty zleceniodawcy	424,00 zł
	koszty utrzymania lokalu	548,00 zł
	koszty remontu	234,00 zł
	<u>świadczenia na dzieci</u>	<u>4000,00 zł</u>
	razem miesięcznie	7373,00 zł / na dziecko 1844,00 zł
2) 5 dzieci:	wynagrodzenie prowadzącego	2200,00 zł
	wynagrodzenie osoby do pomocy	1100,00 zł
	wynagrodzenie rodziny pomocowej	208,00 zł
	koszty zleceniodawcy	686,00 zł
	koszty utrzymania lokalu	685,00 zł
	koszty remontu	234,00 zł
	<u>świadczenia na dzieci</u>	<u>5000,00 zł</u>
	razem miesięcznie	10113,00 zł / na dziecko 2023,00 zł

3) 6 dzieci:	wynagrodzenie prowadzącego	2450,00 zł
	wynagrodzenie osoby do pomocy	1300,00 zł
	wynagrodzenie rodziny pomocowej	250,00 zł
	koszty zleceniodawcy	802,00 zł
	koszty utrzymania lokalu	822,00 zł
	koszty remontu	234,00 zł
	<u>świadczenia na dzieci</u>	<u>6000,00 zł</u>
	razem miesięcznie	11858,00 zł / na dziecko 1976,00 zł
4) 7 dzieci:	wynagrodzenie prowadzącego	2750,00 zł
	wynagrodzenie osoby do pomocy	1500,00 zł
	wynagrodzenie rodziny pomocowej	292,00 zł
	koszty zleceniodawcy	947,00 zł
	koszty utrzymania lokalu	959,00 zł
	koszty remontu	234,00 zł
	<u>świadczenia na dzieci</u>	<u>7000,00 zł</u>
	razem miesięcznie	13682,00 zł / na dziecko 1955,00 zł
5) 8 dzieci:	wynagrodzenie prowadzącego	3000,00 zł
	wynagrodzenie osoby do pomocy	1500,00 zł
	wynagrodzenie rodziny pomocowej	333,00 zł
	koszty zleceniodawcy	1004,00 zł
	koszty utrzymania lokalu	1096,00 zł
	koszty remontu	234,00 zł
	<u>świadczenia na dzieci</u>	<u>8000,00 zł</u>
	razem miesięcznie	15167,00 zł / na dziecko 1896,00 zł

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU.

Realizacja poszczególnych zadań odbywać się będzie sukcesywnie, w ścisłej zależności od posiadanych zasobów finansowych:

- 1) z budżetu powiatu raciborskiego;
- 2) z budżetów innych powiatów;
- 3) z budżetów samorządów gminnych;
- 4) z odpłatności rodziców biologicznych;
- 5) z dotacji celowych z budżetu państwa;
- 6) z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej;
- 7) z programów i konkursów krajowych lub budżetu państwa;
- 8) z dotacji i środków pochodzących z innych źródeł.

IX. ZAKOŃCZENIE.

Jednym z priorytetowych zadań Powiatu Raciborskiego z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej jest zapewnienie opieki i wychowania w pieczy zastępczej dzieciom częściowo lub całkowicie pozbawionym opieki rodziców biologicznych. Zadanie to Powiat realizuje poprzez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Raciborzu, które zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej ma być najważniejszą instytucją, która poprzez swoje inicjatywy oddziałuje na dziecko przebywające w pieczy zastępczej, zarówno rodzinnej jak i instytucjonalnej. Organizator w realizacji ustawowych zadań powiatu współpracuje z innymi jednostkami pomocy społecznej publicznymi jak i niepublicznymi, w celu maksymalizacji dostępnego wsparcia dla dzieci i ich rodzin biologicznych, rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych oraz placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Poprawa jakości życia małoletnich przebywających w pieczy zastępczej oraz usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej możliwa jest, kiedy istnieją jasno określone cele, zadania do realizacji oraz sposoby działania. Wyrazem dążenia do sprecyzowania podejmowanych działań jest właśnie Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej w powiecie raciborskim na lata 2015 – 2017. Stanowi on podwaliny budowy efektywnego systemu rozwoju różnorodnych form pieczy zastępczej.

Zakłada się, iż realizacja Programu umożliwi, w kilkuletniej perspektywie, ograniczenie umieszczania dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na rzecz rodzinnej pieczy zastępczej, co w konsekwencji może doprowadzić do minimalizacji występowania zjawiska sieroctwa społecznego.

DYREKTOR POWIATOWEGO
CENTRUM POMOCY RODZINIE
W RACIBORZU

Henryk Hildebrand

KIEROWNIK REFERATU
SPRAW SPOŁECZNYCH

Aleksander Kasprzak

PRZEWODNICZĄCY RADY

Adam Wajda